

Tehetséggondozás LÜK-játékkal az 1. és 2. osztályos tanulók tanítási óráin

Logika, ügyesség, kreativitás, motiváció, tanulás

BONDOR MÓNIKA

bondormoni@gmail.com

*Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája, Szeged*

Kulcsszavak: *logika, ügyesség, kitartás, motiváció, tanulás*

Tanításom során fontosnak tartom, hogy a gyermek játékosan, cselekvéseken keresztül jusson az ismeretekhez. Lényeges, hogy ne váljon számára unalmassá a gyakorlás, változatos és szórakoztató legyen a tanulás. Ezért, az a bizonyos tevékenység, amit ennek szolgálatába állítunk, legyen motiváló, kíváncsiságot ébresztő és juttassa sikerélményhez a gyermeket.

Napjainkban számos fejlesztő játék áll rendelkezésünkre, melyekkel a tanítási órát változatosabbá, a gyermekeket pedig motiváltabbá tudjuk tenni egy-egy tananyag elsajátításakor. Ezen fejlesztő játékok előnye, hogy játékosan tanítják a gyermekeket, és így sokszor a kisdíákok észre sem veszik, hogy játék közben számos ismeretre tesznek szert. Az ilyen fejlesztő játékok közül én egyet emelnék ki, melyet az elmúlt tanévekben előszeretettel használtam tanítási óráimon egyéni-, páros- és csoportmunkában egyaránt. Ez pedig nem más, mint a LÜK fejlesztő játékcsalád egyik változata.

40 éves szakmai múltra és sikerre tekint vissza a nemzetközileg ismert és elismert fejlesztőjáték-család a LÜK (Logika Ügyesség Kitartás). Játékosan, indirekt módon fejleszti a gyermekek figyelmét, megfigyelőképességét, logikai gondolkodását. Aktívan segít az iskolára való felkészülésben, otthoni és intézményes fejlesztőmunkához egyaránt ajánlott. Ez egy olyan egyedülálló, játékos képességfejlesztő rendszer, mely egyesíti magában a játszva tanulás észrevétlen, önfelelt örömét és gyors eredményét.

A játéknak többféle változata létezik. A legkisebbeknek készült BambinoLÜK játékban formák, ábrák segítik a tájékozódást. A 6 darabos, ábrákkal, formákkal díszített lapocskákat kell a műanyag táblán a füzetek segítségével a megfelelő helyre tenni. 2 éves kortól használható a játék, a kisebbek is hamar rájönnek a játék szabályára. Az óvodások körében elterjedt változata ennek a játékcsaládnak a PocketLÜK játék is. Ehhez a készlethez is tartozik egy műanyag alaplap, viszont lapocskákat nem tartalmaz, a játéktáblán 6 kialakí-

tott gomb van, melyet a gyermekeknek a füzet segítségével a megfelelő irányba kell állítaniuk. Előnye, hogy utazásnál, hosszabb várakozásnál is jól leköthető vele a gyermek, és nem szükséges hozzá sík felület, ugyanúgy tarthatja maga előtt, mintha egy könyvet lapozgatna, csak közben játszik is, és fejleszti egyes képességeit.

A nagyobbak számára kifejlesztett MiniLÜK játék táblája már számozott lapocskákat tartalmaz. A hozzájuk illő kis füzetek a különböző részképességek minden területére kiterjedő változatos feladatokat kínálnak a gyerekeknek. A MiniLÜK már 4-5 éves kortól jól használható és egészen 12 éves korosztályig találhatunk számukra feladatsorokat különböző területekre. A kirakóalaplapon tartalmaz 12 db lapkát, melyet az adott füzet egy-egy feladatának megoldása szerint kell behelyezni a kirakóba és az így kapott színekombinációt kell összehasonlítani a gyermekeknek a füzetben lévővel. Egyezés esetén a gyermek hibátlanul oldotta meg a feladatot. Ha hibás a színekombináció, akkor csak azokat a lapokat kell kivenni az alaplapból, melyek nem egyeztek, és így azonnal visszaellenőrizheti a gyermek saját maga, hogy a feladat melyik részénél hibázott. A játék nagy előnye, hogy egyéni-, frontális- és csoportmunkában is kitűnően használható, valamint differenciált munkához is nagy segítségként szolgálhat. Mindemellett nagy előnye az is, hogy a gyermek saját maga tudja ellenőrizni és javítani is a munkáját. A játékhoz megtalálhatók iskola-előkészítő füzetek, olvasás, szövegértés, természetismeret, idegen nyelv, logika, matematika tantárgyhoz és témakörhöz igazodó füzetek is.

A LÜK-játék másik kedvelt változata a 24 darabos, számozott lapocskából álló készlet, és a hozzá tartozó fejlesztő, gyakorló füzetek. A 24 darabos kirakókészletről annyit érdemes tudni, hogy nagyobb teret ad a fejlesztésnek, több variációs lehetőséget biztosít, számos differenciálási lehetőséget is nyújt, valamint a nagyobbak is szívesen használják. Ezt a készletet és a hozzá tartozó füzeteket inkább azok kedvelik, akik nehezebb feladatokra vágyanak, vagy éppen nagyon gyorsak és pontosak egy-egy feladat megoldásában.

Én először 2013/14-es tanévben találkoztam ezzel játékkal. Az akkori osztályommal – 2. osztályosok voltak – egy hirdetésre lettünk figyelmesek, amiben LÜK-bajnokságot hirdettek, ahol 2-4. osztályos tanulók matematika, magyar nyelv és logika területén mérheték össze tudásukat. A szülők lelkes támogatását megkaptuk ehhez a kihíváshoz, így könnyen és egyszerűen tudtunk füzeteket és játéktáblákat vásárolni. Az akkori osztályommal és azóta is, mi a 12 darabos MiniLÜK-játékot használjuk. Megismerkedtünk együtt a játékkal, és onnantól kezdve mindig és mindenhol játszottunk. Játszottunk tanórán, játszottunk a napköziben, otthon, és igyekeztünk minél gyorsabbak és pontosabbak lenni, valamint rájönni olyan trükkökre, melyekkel gyorsíthatjuk játékunkat. Iskolai bajnokságot szerveztünk, majd több kisdíjakkal részt vettünk megyei versenyen is. Egy kisleány az osztályból pedig egészen az országos döntőig jutottunk, ahol szintén kiváló eredménnyel és hatalmas élménnyel gazdagodtunk.

Attól a tanévtől kezdve a gyerekek lelkes játékát látva arra az elhatározásra jutottam, hogy szívesen használnám a mindennapokban ezt a játékot a tanítási órákon is. A fejlesztő füzetek többsége jól kiegészíti a matematika, az anyanyelv és a környezetismeret tananyagát. Iskolánkban 15 játéktáblánk van, valamint számos füzetünk, melyek jól igazod-

nak a matematika- és anyanyelvórán tanult ismeretekhez, és megkönnyítik az ismeretek elsajátítását, esetleg azok gyakorlását, alkalmazását.

A tanulmány további részében szeretném egy-egy példán keresztül bemutatni, hogyan használom ezt a játékot matematika- és anyanyelvórákon 1 és 2. osztályos tanulók körében.

1. osztály – előkészítő időszak. Az előkészítő időszakban rengeteg olyan feladattal találkozunk akár matematika-, akár anyanyelvórán, de a többi tantárgyat is említhetném, amikor a gyermekek megfigyelőképességére nagy szükség van. Figyelni kell a formákra, a színekre, a hasonlóságokra és a különbségekre. Ebben az időszakban a *Figyelemfejlesztő gyakorlatok* és a *Szemrevaló fejtörők* című füzeteket szoktam használni. Egy példa a füzetből: *Oroszlános kirakó – hová illik a részlet?* A füzet felső részében lévő képkockáknak kell megkeresni az azonos párjukat, majd a kirakó megfelelő részébe elhelyezni a lapocskákat. Ha sorba szeretnénk haladni, akkor az 1. számmal jelölt lapocskát vesszük a kezünkbe, és az alsó képen a megfelelő helyre tesszük. Ha minden lapocskát elhelyeztünk, akkor összecusukjuk a játéktáblát, megfordítjuk, és ha az alsó füzetlap jobb felső sarkában lévő színskombinációt kaptuk meg, akkor helyesen dolgoztunk. A játék kiválóan alkalmas önellenőrzésre, hiszen a gyermek saját maga le tudja ellenőrizni, hogy jól oldotta-e meg a feladatot. Ha a színskombináció nem egyezik, akkor csak azokat a lapokat kell levenni a tábláról, amelyek nem egyeztek, visszafordítani, és utána csak azoknak a számú képeknek kell újra megkeresni a párját, amit korábban nem jól találtak meg.

A *Szemrevaló fejtörők* című füzet összetett fejlesztő gyakorlatokat tartalmaz. *Kosár vagy tál, sok-sok gyümölcs – keresd a megfelelőt!* A feladat nehézségét az adja, hogy a függőleges és vízszintes irányokat is figyelni kell a gyerekeknek, és a két képből egy közös képet kell alkotniuk. A 1. számú lapocskához például vízszintesen egy tál, függőlegesen egy körte, egy alma és egy banán tartozik. A füzet alsó részében meg kell keresni azt a képet, ahol a tálon rajta van mind a három gyümölcs.

Mindkét feladat alkalmazható bármelyik munkaformában. Páros munkában általában úgy szoktam alkalmazni, hogy adott egy feladat, a 12 lapocskát színnel felfelé fordítják a párok, a pár mindkét tagja választ magának tetszőlegesen 6 darabot, majd a számok sorrendjében együtt megoldják a feladatot. A munkában segíthetik egymást, valamint az önellenőrzés is közösen történik. Minden esetben, ha javításra kerül sor, meg kell vitatniuk, hogy mi volt a hiba oka.

1. osztály – matematika óra. A műveletek gyakorlására a *Már húszig számolok* című füzetet használom leggyakrabban a gyerekekkel. Ez a füzet onnan kezdve jól alkalmazható, mikor a gyerekek a 10-es számkörben már megtanulták az összeadás és a kivonás műveletét. A füzet feladatai logikusan épülnek egymásra. Először a tízesátlépés nélküli, majd a tízesátlépéses összeadás, kivonás, pótlás műveletének gyakoroltatására kerül sor, végül a többféle művelet együttes alkalmazására, sőt a többszörös műveletek tízesátlépés nélküli gyakoroltatására is. A játék hasonlóan működik, mint a korábban leírtak. Előnye ennek a füzetnek, hogy több benne a feladat, ennek az oka az, hogy kevesebb benne a képi ábrázolás, inkább a műveletek sokaságán és azok gyakoroltatásán van a hangsúlyt.

A játék csoportmunkában is kitűnően alkalmazható. Egy-egy feladat helyes megoldásaként pl. jutalomként is kaphatják a gyerekek a lapocskákat, majd ha megszerezték mind a 12-t, akkor közösen oldhatnak meg a füzetből feladatokat. Egy adott feladat megoldása akár időre is mehet, vagy időkitöltő feladatként is jól alkalmazható. Fontos, ha hibáznak, azt minden esetben közösen javítsák!

1. osztály – anyanyelvóra. Ehhez az órához is többféle füzet áll rendelkezésünkre. Kezdeként inkább a hangfelismerő gyakorlatokat szoktam alkalmazni, később pedig a *Betűkóstolató* című füzetet, melyben többnyire olyan feladatok vannak, ahol szavakban betűket kell pótolni, vagy épp meg kell keresni, hogy az adott képen lévő dolognak a neve milyen betűvel kezdődik. Később, mikor a betűk többségével már megismerkedtünk, a *Már szavakat olvasok* című füzetet szoktuk használni a gyerekekkel. A füzet feladatai mindig egy-egy témát ölelnek fel, és abban a témakörben előforduló szavakat kell képekhez párosítani. A fejlesztő füzet első feladataiban még szótagolva szerepelnek a szavak, később már egybeírva láthatjuk azokat. Ebben a füzetben az első feladat *Az osztályban* címet viseli. Ebben a témában a füzet felső részében 12 szó szerepel szótagolva: táb-la, szí-vacs, kré-ta, ta-ní-tó-nő, ce-ru-za, fű-zet, vo-nal-zó, ra-dír-gu-mi, ó-ra, pa-pír-ko-sár, is-ko-la-tás-ka, tor-na-zsák. Az egyszerű, rövid szavaktól a nehezebb, hosszabb szavakig találhatunk példákat. A gyerekek feladata az, hogy elolvassák ezeket a szavakat, majd a füzet alsó részében lévő képhez párosítsák, és a lapocskákat a kirakó megfelelő részébe illesszék. Ha elhelyezték mind a 12 lapocskát, akkor leellenőrizhetik munkájukat, szükség esetén javíthatják azt.

Mivel ezek a képességfejlesztő füzetek sokféle témakörben és különféle képességi szintekhez igazodva megtalálhatók, jól használhatóak differenciált munkához is. A korábban leírt feladatot differenciált feladatként gyakran alkalmaztam azoknál a gyerekeknél, akiknél lassabban ment a szótagok, szavak kiolvasása. Több alkalommal őket külön ültettem, ugyanazzal a feladattal dolgoztunk, mint a többiek, csak velük másképp kezdtem hozzá a feladathoz. Először a képeket néztük. Kimondtuk a nevüket, eltapoltunk azokat, majd ujainkra szedtük a hangjait. Utána a képekhez kerestük meg először a szavakat, és csak azután helyeztük a lapocskákat a megfelelő helyre. Ha ez már ügyesen ment, akkor fordítottuk meg a dolgot, és ismerkedtünk meg először a szavakkal. Hangoztattunk, összeolvastunk, szótagoltunk, majd egyben kiolvastuk azokat.

A MiniLÜK-füzetek használata során igénylik a gyermekek a felnőtt segítségét, jelenlétét, megerősítését. Az önellenőrzés is nagy figyelmet igényel. Mikor elkezdem használni a játékot egy osztállyal, csupán néhány feladat az, amit közösen kell megoldanunk, és utána nagyon hamar ráéreznek a játék logikájára. Szeretik, hogy változatosak a feladatok, színesek, és egyáltalán nem hasonlítanak a tankönyvi feladatokhoz, mégis jól igazíthatóak a tananyag egyes részeihez.

2. osztályban is hasonlóan használom ezeket a füzeteket, természetesen igazodva a tananyaghoz és a gyerekek képességeihez. A gyerekek nagyon szeretnek a tanórán játszani a játékkal, így az utóbbi tanévben a meglévő füzetek használata mellett elkezdtem én is kitalálni és szerkeszteni különböző feladatokat az anyanyelv-, matematika- és a kör-

nyezetismeret-óra egy-egy anyagrészéhez. A továbbiakban ezek közül szeretnék egy feladatot bemutatni, amit az olvasókönyv egy adott történetéhez, *A vadgalamb és a szarka* című mesés történethez és a MiniLŰK-alaplaphoz készítettem. A játéktábla a füzetek nélkül is kitűnően alkalmazható, játékosá teheti a gyakorlást, összefoglalást, motiváltabbá teheti a gyermeket a feladat megoldására.

Ennél a feladatnál a gyerekeknek csak az alaplapot kell maguk elé venni. A számozott lapocskák a tábla alsó részében helyezkednek el növekvő sorrendben. A következő feladatot óra végi összefoglaló feladatnak szántam, mikor már a szöveg bemutatása és a szöveg feldolgozása is megtörtént. Az adott táblázatot kivetítettem a gyerekeknek:

farka	„Túdom, tudom!”	tarkabarka	félig	négy	megharagudott
kettő	vadgalamb	türelmesen	szarka	hitvány	„Csak így, csak úgy!”

Majd ezek után kérdéseket tettem fel, mellyel azt próbáltam ellenőrizni, hogy a gyerekek mennyire értették meg *A vadgalamb és a szarka* című mesét. A kérdések az alábbiak voltak:

1. Hogyan mondanád másképp azt, hogy rossz? (hitvány)
2. Melyik madár volt a fészekrakás nagy mestere? (szarka)
3. Ki akart a szarkától tanulni? (vadgalamb)
4. Mit mondott a szarka fészekrakás közben? (Csak így, csak úgy!)
5. Mit válaszolt erre a vadgalamb? (Túdom, tudom!)
6. Hogyan hallgatta kezdetben a szarka a vadgalamb választát? (türelmesen)
7. Végül mit csinált a szarka? (megharagudott)
8. Meddig készült el a fészek? (félig)
9. Hány szereplője volt a történetnek? (kettő)
10. Hány madárnevet olvastál a történetben? (négy)
11. Folytasd a közmondást! Sokat akar a szarka, de nem bírja a ... (farka)
12. Folytasd a nyelvtörőt! Nem minden fajta szarka farka tarkabarka, csak a tarka fajta szarka farka ... (tarkabarka)

Ha az első kérdésre tudták a gyerekek a választ, akkor az alaplapon felső részében, a kivetített táblázat alapján a megfelelő helyre kellett tenniük az 1. számú lapocskát. Így mentünk végig a kérdésekkel. Ha valamelyik kérdésre nem tudták a választ, akkor a végén még visszatértünk rá és újra meghallgathatták azt. Amikor minden lapocskát elhelyeztek, összecsuhták a táblát, és egy rendezett színkombinációt kellett kapniuk a gyerekeknek, amit én is megmutattam nekik, így mindenki azonnal ellenőrizni tudta a munkáját, javítani pedig együtt javítottunk.

Az ilyen feladatmegoldás nehezebb a gyerekeknek, hiszen többféle dolgot kell egyszerre csinálniuk. Visszaemlékezni, tudni a helyes választ, majd elhelyezni a kivetített táblázatot a játéktáblájukon. Végül beazonosítani, hogy az 1. lapocskát, például a játéktáb-

la második sorának 5. részébe kell belehelyezni. Néhány játék után, a gyerekek már teljesen pontosan olvassák le a táblázatot. Természetesen, akiknek nehézséget okoz, azoknak segítek, vagy engedem nekik, hogy a párjuk segítsen a lapocskák elhelyezésében.

Minden gyermeknek találunk kell egy olyan szellemi tevékenységet, játékot, ami a képességeinek kibontakoztatását segíti. Azt gondolom, a LÜK-játék is egy olyan játék, mely feltárhatja a gyermekekben rejlő képességeket és ezáltal a tehetséggondozásnak egy kitűnő eszköze lehet. A játék fokozott kitartásra, összpontosításra, logikai gondolkodásra készíti őket. A feladatok elvégzéséhez szükséges a tartós és irányított figyelem, és nagyon erős koncentrációs készség. Nem minden gyermeknek van ehhez türelme. Van, akinek lassabban, van, akinek gyorsabban működnek ezek a képességei. De ezért jó, ha mi, pedagógusok is találunk ki a táblához feladatokat, akár együttes osztálymunkához, akár differenciáltan, mert így azoknak a gyerekeknek is könnyen sikerélményt okozhatunk, akiknek figyelmüket nehezebben lehet lekötni, vagy koncentrációs képességük nem olyan jó, mint társaiké.

A gyerekek valódi tehetségére, képességeinek kibontakoztatására időt fordítani a legfelszabadítóbb, legörömtelibb, ugyanakkor legfáradságosabb és legmegterhelőbb munka. A tehetséges gyermek egy olyan minta, mely példát adhat más gyermekeknek is.

*Skills development for 1th and 2nd grade students
using the LÜK activity systems
Logic, Competence, Persistence, Motivation, Learning*

During the course of my teaching activities I find it important to develop a child's cognitive abilities in a playful manor. It's important to keep instruction dynamic and engaging to avoid boredom from setting in. Curriculum is therefore designed to be motivational, trigger curiosity and lead the student to a successful learning experience.

I chose the MiniLÜK activity books in the past academic year for 1th and 2nd grade classes to increase their engagement, simplify instruction and to create a playful atmosphere. The MiniLÜK Playfamily is the most recognized in the MiniLÜK System. The assignment requires the children to match 12 different squares to a corresponding matrix. If the problems are solved correctly a color pattern results on the back of the squares which the child can use to check if they have completed the exercise correctly. The MiniLÜK activity system allows children to solve problems independently, together in small groups (based on instructions recieved from their instructor) and the system can also be used to assist students who need additional preactice to master certain concepts.

My study shows how the various MiniLÜK exerecises can be used for mathematics and language instruction, how it enforces the development of these skill sets.